

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectului Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.66-XVI din 27.03.2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate (art.1, 2, 3, 5, ș.a.)

(înregistrat în Parlament cu numărul 437 din 04 Noiembrie 2015)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a vulnerabilității proiectului Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.66-XVI din 27.03.2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate (art.1, 2, 3, 5, ș.a.) prin prisma drepturilor omului.

Evaluarea generală

1. Autorul proiectului este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare , ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.

2. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

În conformitate cu prevederile art.35 alin.(3) și art.36 alin.(2) din Legea privind actele legislative nr.780/2001, un act legislativ de modificare sau completare are o forță juridică egală cu cea a actului ale cărui dispoziții le modifică sau le completează. Pornind de la faptul că legea supusă amendării este lege organică, pe cale de consecință și legea de modificare și completare a acestora la fel este lege organică.

3. Scopul actului (potrivit proiectului și/sau notei informative). Reieșind din nota informativă, proiectul de lege are ca scop armonizarea cadrului legal național cu prevederile Directivei 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, cu prevederile Regulamentului (UE) nr.1151/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 noiembrie 2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare și cu prevederile Regulamentului (CE) nr.607/2009 al Comisiei din 14 iulie 2009 de stabilire a unor norme de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr.479/2008 al Consiliului în ceea ce privește denumirile de origine protejate și indicațiile geografice protejate, mențiunile tradiționale, etichetarea și prezentarea anumitor produse vitivinicole.

Totodată, autorul notează că proiectul este elaborat pentru realizarea Planului de Acțiuni de implementare a Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană în perioada 2014-2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.808 din 7.10.2014, executarea Planului de armonizare a legislației agroalimentare pentru anul 2013, aprobat prin Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr.16 din 1.02.2013 și al Planului de activitate al Ministerului pentru anul 2014, aprobat prin Ordinul nr.51 din 19.03.2014.

4. Nota informativă a proiectului de act legislativ supus expertizei conține o argumentare suficientă a promovării proiectului. Ca remarcă generală notăm că, deși autorul, în nota informativă, subliniază condițiile care au determinat elaborarea acestui proiect de lege, finalitățile urmărite la elaborarea

proiectului, enumeră principalele prevederi ale proiectului și elementele noi, totuși, nota informativă nu conține toate elementele unei fundamentări necesare proiectului de act legislativ, așa cum prevede art.20 din Legea privind actele legislative nr.780/2001.

Reieșind din importanța proiectului de lege, acesta urma să fie transmis spre avizare tuturor instituțiilor publice interesate, să fie supus consultărilor publice cu societatea civilă, pentru formularea recomandărilor, iar, în final, avizele, sinteza recomandărilor recepționate urmau să fie anexate la dosarul de însoțire a variantei finale a proiectului de act legislativ. Autorul menționează în nota informativă că proiectul dat de lege a fost consultat cu organizațiile profesionale din sectorul vitivinicol, cu Oficiul Național al Viei și Vinului și avizat de către ministerele și alte autorități ale administrației publice centrale interesate.

Din informația prezentă pe pagina web a Parlamentului, notăm existența la dosarul de însoțire a variantei finale a proiectului de act legislativ doar a Raportului de expertiză anticorupție a Centrului Național Anticorupție și Avizul Ministerului Justiției. Însă nu există nici o informație despre faptul supunerii proiectului de lege consultărilor publice cu societatea civilă și recepționării recomandărilor din partea acestora, așa cum prevede art.21 din Legea privind actele legislative nr.780/2001 și Legea privind transparența în procesul decizional nr.239/2008.

Sub acest aspect, trebuie de subliniat faptul că, în lipsa tuturor actelor necesare pentru înaintarea inițiativei legislative, Parlamentul, implicit deputații, nu dispun de tot setul de documente necesare pentru a-și îndeplini eficient sarcina legislativă.

5. Sfera de reglementare a proiectului corespunde următoarelor domenii/drepturi:

Drepturi si libertăți social-economice:

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia (art.46 din Constituția RM)

Evaluarea de fond a proiectului

6. Respectarea principiului transparenței este asigurată suficient. Proiectul de act legislativ supus expertizei este plasat pe site-ul Parlamentului. În contextul în care proiectul de lege a fost înregistrat pe data de 4.11.2015 și pînă în prezent nu a fost examinat de Plenul Parlamentului, considerăm că este respectat principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă, iar cetățenii, organizațiile și alți subiecți interesați au posibilitatea de a-și exprima opiniile asupra conținutului documentului.

7. Respectarea principiului participării este asigurată insuficient. Din lipsa informațiilor și neidentificarea sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, putem conchide că societatea civilă, pînă la etapa actuală, nu a participat la elaborarea și examinarea acestuia.

Totuși, din moment ce proiectul de lege a fost plasat pe pagina web a Parlamentului, societatea civilă are posibilitatea de a participa la examinarea acestuia și de a face recomandări. În conformitate cu prevederile art. 49/1 din Regulamentul Parlamentului, comisia permanentă sesizată în fond asigură consultarea publică a proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative cu părțile interesate prin organizarea de dezbateri și audieri publice, prin intermediul altor proceduri de consultare stabilite de legislația cu privire la transparența în procesul decizional. Totodată, comisia permanentă sesizată în fond dispune plasarea, conform legii, pe web-site-ul Parlamentului a sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, în scopul asigurării transparenței în procesul decizional.

8. Respectarea principiului responsabilizării este asigurată insuficient. Proiectul de lege nu conține prevederi exprese, ce se referă la posibilitatea persoanelor de a solicita de la autoritățile publice oferirea de argumente și de explicații pentru justificarea deciziilor și acțiunilor, precum și la posibilitatea persoanelor de a aplica o sancțiune autorităților publice pentru performanțe slabe.

9. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ normelor constituționale. Proiectul/actul normativ este conform Constituției. Prevederile din proiect dezvoltă normele constituționale cuprinse în art.46 din Constituție, ce garantează dreptul la proprietate privată și protecția acesteia, deoarece indicațiile geografice, denumirile de origine și specialitățile tradiționale garantate reprezintă elemente ale proprietății intelectuale, care sînt protejate de stat.

10. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ legislației corelative. Proiectul/actul normativ este conform legislației corelative. Proiectul de lege se încadrează organic în cadrul juridic existent și asigură o reglementare detaliată a raporturilor sociale din domeniul protecției indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate, racordate la standardele Uniunii Europene.

11. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ standartelor internaționale. Proiectul/actul normativ este conform standardelor internaționale. Reieșind din nota informativă, motivul principal care a dus la elaborarea acestui proiect de lege este ralierea cadrului legal național la standardele Uniunii Europene. În contextul dat, autorul menționează că s-a ghidat de normele cuprinse în mai multe acte normative comunitare (enunțate mai sus).

12. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței Curții Constituționale. Proiectul/actul normativ este conform jurisprudenței Curții Constituționale. Domeniul de referință al proiectului dat de lege nu contravine jurisprudenței bogate a Curții Constituționale.

13. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței CtEDO. Proiectul/actul normativ este conform jurisprudenței CtEDO. Prevederile prezentului proiect de lege nu aduc atingere soluțiilor expuse de CtEDO în interpretarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului, iar o protecție sporită a proprietății intelectuale corespunde rolului art.1 din Protocolul adițional la Convenție Europene pentru Drepturile Omului ce se referă la protecția proprietății.

14. Impactul proiectului/actului normativ prin prisma drepturilor omului. Proiectul/actul normativ respectă drepturile/libertățile. După cum reiese și din scopul proiectului de lege, realizarea prevederilor cuprinse în acesta vor avea un impact pozitiv asupra statului, societății în general și persoanelor, fiind asigurată protecția adecvată a proprietății intelectuale asupra indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate.

15. Impactul gender al proiectului. Proiectul/actul normativ este gender neutru. Nu au fost depistate norme care ar discrimina sau limita drepturile, libertățile și șansele femeilor în raport cu bărbații.

16. Analiza detaliată a textului proiectului.

Nr.	Articol	Text	Obiecții		Factorii de vulnerabilitate
1		pct.1	1. Articolul 1 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins: „(4) Prezenta lege transpune Directiva	Din punct de vedere structural, prevederile acestui punct nu pot face obiectul derulementare al art.1 din Legea	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Recomandăm substituirea textului "Articolul 1 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:" cu textul "Preambulul Legii nr.66-XVI

		2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală,"	nr.66/2008. Considerăm că mențiunile de transpunere în lege a actelor normative a Uniunii Europene trebuie să fie cuprinse în Preambulul Legii nr.66/2008.		din 27.03.2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate va avea următorul cuprins:".
2	pct.2	<p>Articolul 2:</p> <p>noțiunea „tradițional” va avea următorul cuprins:</p> <p>„tradițional – utilizat pe piață pe parcursul unei perioade de timp ce indică la transmiterea între generații, fapt ce este dovedit; această perioadă este de cel puțin 30 de ani”;</p>	<p>Pentru precizie și claritate, noțiunea „tradițional” ar fi oportun de definit exact ca în textul Regulamentul (UE) nr.1151/2012, care în art.3 pct.3 indică că "tradițional" înseamnă utilizare dovedită pe piața națională pentru o perioadă de timp care permite transmiterea între generații; această perioadă este de cel puțin 30 de ani;.</p>	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare standardelor internaționale;	Propunem autorului revizuirea textului normei pentru a fi conformă noțiunii expuse în actul normativ al Uniunii Europene.
3	pct.4	<p>Articolul 5:</p> <p>se completează cu alineatele (5/1) și (5²) cu următorul cuprins:</p> <p>„(5/1) Prin derogare de la prevederile alin.(1) din prezentul articol și cu condiția ca acest lucru să fie prevăzut în</p>	<p>Autorul face referire la anumite autorități competente desemnate de Guvern, cu anumite funcții de supraveghere, însă nu indică care sînt aceste autorități, din ce domeniu de activitate sînt ele și ce funcții</p>	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă; Prevederi care limitează drepturile/libertățile; Prevederi discriminatorii;	<p>Recomandăm autorului revizuirea textului normei pentru a indica expres care sînt aceste autorități competente de supraveghere desemnate de Guvern.</p> <p>Totodată, în lipsa unor mențiuni și argumente, termenul de derogare</p>

		caietul de sarcini și să fie efectuat sub supravegherea autorității competente desemnate de Guvern, strugurii destinați producerii vinurilor cu denumire de origine protejată pot fi procesați, transformați în vin (vinificați) în aria limitrofă a ariei delimitate în cauză pînă la data de 31 decembrie 2020.	vor avea aceste autorități. Această obiecție este valabilă și pentru pct.8 art.10 alin.(5), pct.19 art.39 alin.(4/1). Plus la aceasta, deși în alin.(5/1) este indicat termenul de 31 decembrie 2020, în calitate de termen de derogare de la cerințele art.5 alin.(1) din legea nr.66/2008, autorul nu menționăm în nota informativă și nu argumentează în nici un fel această dată.		(31.12.2020) riscă să fie unul neavenit.
4	pct.7	La articolul 9: alineatele (2),(3) și (6) vor avea următorul cuprins: „(2) Doar un grup este în drept să depună o cerere de înregistrare a unei denumiri de origine, a unei indicații geografice sau a unei specialități tradiționale garantate. În sensul prezentei legi, prin „grup” se înțelege orice asocieră, indiferent de forma sa juridică, formată	Trimiterea la art.34 alin.(1) din Legea nr.66/2008 nu se încadrează în obiectul reglementat de alin.(2) propus de autor la art.9 din legea respectivă, deoarece potrivit art.34 alin.(1) din lege este vorba despre autoritățile competente abilitate de către Guvern cu atribuții și responsabilități privind omologarea caietelor de sarcini și aprobarea	Vulnerabilitate Prevederi necorespunzătoare normelor din legislația corelativă;	Recomandăm autorului revizuirea textului normei luînd în considerație obiecțiile formulate mai sus.

		<p>în principal din producători sau prelucrători ai produselor specificate în cerere.... La un grup care depune o cerere de înregistrare a unei denumiri de origine, a unei indicații geografice sau a unei specialități tradiționale garantate: b) poate fi asimilată o persoană, fizică sau juridică, sau o autoritate competentă menționată la art.34 alin. (1) din prezenta lege, în condițiile stabilite în Regulament..."</p>	<p>etapelor și procedurilor de control în scopul asigurării respectării caietelor de sarcini.</p>		
--	--	---	---	--	--

Concluzii

Proiectul de lege are ca scop armonizarea cadrului legal național privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate cu prevederile Directivelor și Regulamentelor Uniunii Europene în domeniul dat. Acest fapt corespunde Planului de Acțiuni de implementare a Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană, cât și Planului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare de armonizare a legislației agroalimentare.

După cum reiese și din scopul proiectului de lege, realizarea prevederilor cuprinse în acesta vor avea un impact pozitiv asupra statului, societății în general și persoanelor, fiind asigurată protecția adecvată a proprietății intelectuale asupra indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate.

Prevederile din proiect dezvoltă normele constituționale cuprinse în art.46 din Constituție, ce garantează dreptul la proprietate privată și protecția acesteia, deoarece indicațiile geografice, denumirile de origine și specialitățile tradiționale garantate reprezintă elemente ale proprietății intelectuale, care sînt protejate de stat. Totodată, domeniul de referință al proiectului dat de lege nu contravine jurisprudenței bogate a Curții Constituționale.

Din analiza prevederilor acestui proiect de lege putem conchide că, prevederile acestuia sînt conforme standardelor internaționale de referință, or, chiar motivul principal care a dus la elaborarea acestui proiect de lege este ralierea cadrului legal național la standardele Uniunii Europene.

Prevederile prezentului proiect de lege nu aduc atingere soluțiilor expuse de CtEDO în interpretarea Convenției pentru apărarea drepturilor omului, iar o protecție sporită a proprietății intelectuale corespunde rolului art.1 din Protocolul adițional la Convenție Europene pentru Drepturile Omului ce se

referă la protecția proprietății.

Ca remarcă generală, referitor la respectarea cerințelor legale de înaintare a unei inițiative legislative, dorim să notăm că din lipsa informațiilor și neidentificarea sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, putem conchide că societatea civilă, pînă la etapa actuală nu a participat la elaborarea și examinarea acestuia. Acest fapt contravine procedurilor referitor la transparența în procesul decizional.

Unele propuneri din proiect sunt expuse deficitar, ceea ce poate crea confuzii la aplicarea lor în practică. Totuși, în mare parte proiectul corespunde prevederilor legislației corelative și se încadrează organic în cadrul juridic existent.

În rezultatul analizei, nu au fost depistate norme care ar discrimina sau limita drepturile, libertățile și șansele femeilor în raport cu bărbații.

Reieșind din cele expuse, considerăm oportun de a examina acest proiect de lege în ședințele plenare ale Parlamentului, cu luarea în considerație a obiecțiilor și recomandărilor formulate în prezentul raport de expertiză.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției